

खरीप पेरण्यांच्या तोंडावर राज्यात युरिया अन् डोएफी खतांचा तुटवडा

पेरण्यांपूर्वीच शेतकऱ्यांची दमषाक

महाराष्ट्रात खरीपे पेरण्यांना आता सुरुवात झाली आहे. अनेक भागात झालेल्या विस्तीर्ण पावसामुळे शेतकऱ्यांची लगबग वाढली आहे. मात्र खरीप हंगामाच्या सुरुवातीलाच राज्यात युरिया आणि डीपी (डायमोनियम फॉस्फेट) या अत्यावश्यक खतांची मोठी टंचाई निर्माण झाली आहे. ( ) या टंचाईमुळे पेरणीसाठी तयार असलेले लाखो शेतकरी चिंतेत आहेत. राज्यातील विविध भागधारकांनी बुधवारी ही बाब स्पष्ट करत सरकारकडे तातडीने लक्ष देण्याची मागणी केली आहे. राज्यातील सर्व जिल्हांमध्ये हंगाम सुरु होण्यापूर्वी, जिल्हा कृषी विकास अधिकाऱ्यांकडून संबंधित विक्री अंतर्गत खतांची साठवणूक आणि संरक्षण केले जाते. राज्य सरकार मार्केटिंग फेडेरेशनला वाहतूक, गोदामाचे भाडे, कर्जाविरील व्याजासाठी निधीही देते. मात्र पेरण्यांच्या तोंडावर खतांचा तुटवडा असल्याने राज्यभारातील शेतकऱ्यांची चिंता वाढवीली.

खरीप हंगामात युरिया अन्? डीएपी खतांचा
तटवडा

पीटीआयने दिलेल्या वृत्तानुसार, राज्यात खरीप हंगामासाठी एकूण १५.५२ लाख मेट्रिक टन युरिया असि ५० लाख मेट्रिक टन पीटीपाच्याते

मात्र आतापर्यंत फक्त ५.२० लाख मेट्रिक टन युरिया आणि १.२६ लाख मेट्रिक टन डीएपीच मिळाले आहेत. त्यामुळे शेतकऱ्यांना वेळेत आणि योग्य दरात खत मिळत नाही, आणि काळाभाजार वाढत असल्याचीही तक्रार शेतकरी करत आहेत. याचीही वाढत आणि याचीही वाढत आहेत.

भरपूर आहे. गरजेपेक्षा ११३ टक्के अधिक साठा उपलब्ध आहे. त्यामुळे या खतांचा योग्य वापर करून ही टंचाई थोडीशी तरी भरून काढता येऊ शकते, असं विक्रेत्यांचं म्हणणं आहे.

महाराष्ट्र राज्य कृषी खते बियाणे कीटकनाशके दिनेवर घासावर घासावर घासावर घासावर

यांनी सांगितलं, ‘‘राज्याला आवश्यक तो साठे वेळेत मिळाला पाहिजे. राष्ट्रीय केमिकल्स ॲण्ड फर्टिलायझर्स लिमिटेड या केंद्र सरकारच्या कंपनीची मुख्यालय मुंबईत आहे. पूर्वी या कंपनीचं ७० टक्के उत्पादन महाराष्ट्रासाठी राखून ठेवण्यात यायचं. परं सध्या हे खत राजस्थानला दिलं जातंय, आर्थिक तिथल्या खासागी कंपन्या महाराष्ट्राला खत पुरवाव आहेत. ही व्यवस्था अन्यायकारक आहे आर्थिक सरकारने यात लक्ष घालालं गरजेचं आहे.’’

सोयाबीनचं बोगस बियाणं, ८ दिवस झात तरी बियाणे उगवेना

नांदेंद जिल्ह्यातील देगलूर येथील शेतकऱ्यांना सोयाबीन पिकाचे बोगस बियाणे असल्याच्या तक्रावी कृषी अधिकाऱ्याकडे केल्या आहेत. त्यावरुन आता चौकशी सुरु झाली आहे. मध्य प्रदेशातील बियाणं असून, कमी पैशात हे बियाणं बाजारात विक्रीसाठी शेतकऱ्यांना उपलब्ध होते. त्यामुळे चांगलीच गर्दी केली होती. त्यानंतर शेतकऱ्यांना बियाणे खरेदी करून त्याची पेरणी केली पारू. दिवस झाले तरी बियाणे उगवत नसल्याने थड्हा सावरगाव येथील शेतकऱ्यांनी तालुका कृषी अधिकारी लेखी तक्रार दिली होती. त्यावरुन ही असून त्यैपर्यंगी पाच यांती आहे.

१६१३ : इंग्लंड देशातील महान नाटककार शेक्सपिअर यांच्या लंडन स्थित ग्लोब नावाच्या थियेटरला आग लागल्याने जमीनदोस्त झाले.

१७५७ : बंगालचे नवाब मीर जाफर यांनी बंगाल, बिहार आणि ओडिसा प्रांताचे राज्य संभाळले.

१८७१ : ब्रिटिश पार्लमेंटने कामगार संघटनांना परवानगी देणारा कायदा केला. यापूर्वी कामगार संघटना स्थापन करणार्यांना व अशा संघटनांच्या सदस्यांना ब्रिटनमधून तडीपार करून ऑस्ट्रेलियात पाठवले जात असे.

१९७४ : इसाबेल पेरेन यांनी अर्जेंटिनाच्या पहिल्या महिला अध्यक्ष म्हणून शपथ घेतली.

१९७५ : स्टीव्ह वोजनियाक यांनी एप्ल -१ संगणकाचे पहिले प्रोटोटाइप तपासले.

१९८० : सेशेल्सला (इंग्लंडपासुन) स्वातंत्र्य मिळाले.

१९८६ : आर्जेंटिना ने १९८६ चा फुटबॉल विश्वकप जिंकला.

१९९५ : दक्षिण कोरियातील सेऊल येथे 'सँपूँग डिपार्टमेंटल स्टोअर'ची इमारत कोसळून ५०२ जण ठार तर ९३७ जखमी झाले.

१९९६ : मेक्सिको देशात आयोजित फुटबॉल विश्वचषक अर्जेंटिनाने जिंकला.

२००१ : ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ कृष्ण दामोदर अभ्यंकर यांना एम. पी. बिर्ला पुरस्कार जाहीर

२००१ : पाडित हृदयनाथ मंगेशकर यांना 'नटसप्राट बालगंधर्व पुरस्कार' जाहीर

२००७ : एप्ल ने आपला पहिला मोबाईल फोन, आयफोन प्रकाशित केला.

शेतकऱ्यांनो डीएपी खतास ‘ही’ पर्यायी खते वापरा !

खरीप हंगामात काही ठराविक खताची कमतरता नेहमी आढळते. राज्यामध्ये खरीप पेरणीला सुरुवात झाली असून शेतकरी वेगवेगळ्या खताची खरेदी करत — आहे. विशेषत: डीएपी खताची शेतकऱ्यांकडून जास्त मागणी आहे. डीएपी खता मध्ये १८ टक्के नन्ह तर ४६ टक्के स्फुरद ही अन्नदत्त्व आहेत.

स्फुरण हा अन्नद्रव्य आहत. डीएपी खताची कमतरता भरून काढण्यासाठी पर्यायी खत वापरणे गरजेचे आहे. स्फुरदयुक्त खतामध्ये डीएपी खतानंतर एसएसपी या खताची सर्वाधिक मागणी आहे. एसएसपी खत हे देशातर्गत तयार होत असून यामध्ये स्फुरद-१६ टक्के सह सलफर व इतर सक्षम अन्नद्रव्ये आढळून घेण्या युरोप जावा गांगा पांडिसाना इकू गोणी खतांचा वापर केल्यास तो देखील डीएपी खतास उत्तम पर्याय आहे. चालू खरीप हंगामामध्ये शेतकऱ्यांनी केवळ डीएपी खतावरच अवलंबून न राहता बाजार मध्ये उपलब्ध असलेल्या पर्यायी खतांचा वापर करण्याचे आवाहन कृषी विभागांकडून राज्यातील सर्व शेतकारी

सह सर्व व शर सूक्ष्म अन्नप्रय आळ्हू
येतात. सलफर अन्नद्रव्यामुळे तेलबिया
पिकांमध्ये एसएसपी खताचा वापर
फायदेशीर ठरणार आहे. डीएपी खताच्या
एका गोणी ऐवजी युरिया अर्धी गोणी व
एसएसपी तीन गोणी खतांचा वापर डीएपी
खतास चांगला पर्याय आहे. एसएसपी
बरोबरच संयुक्त खते जसे की एनपीके -
१०:२६:२६, एनपीके-२०:२०:०१३,
एनपीके-१२:३२:१६ व एनपीके -

महाराष्ट्र राज्य हे मृद परिक्षण व जमीन आरोग्य पत्रिकांचे आधारे एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन करण्यात इतर राज्यांच्या मानाने अग्रेसर आहे. जर शेतकर्यानी उपलब्ध खताचे योग्य व्यवस्थापन केल्यास त्यांना खरीपात खत ठंचाई सारख्या समस्येला सामोरा जावे लागणार नाही.

जीवाणु संवर्धन प्रक्रियेचे फायदे आणि अनुप्रयोग

जीवाणु संवर्धन प्रक्रिया हे ए प्राकृतिक उपाय आहे ज्यामध्यमा बियाण्यांच्या उगवणीत माध्यमातून जीवाणुचे वापर करण्यात येते. हे प्रक्रिया जमिनीतून रोग प्रतिबंधात्मक क्रियाशीलता सुरु करते आणि बियाण्यांची उगवण क्षमता वाढते त्याच्यात जीवाणु संवर्धकांचे वापर करण्यात येते, ज्यामुळे रोपांच्या सतेव जोमदारपणे वाढते. या प्रक्रियेचे वापरलेल्या बियाण्यांची उत्पादन वाढतात आणि कमी खर्चात रोग प्रतिबंधात्मक उपाय करून पेरणी करते येते. ह्या प्रक्रियेचा वापर करण्यामुळे जमिनीतुन सेंद्रीय पदार्थ कुजवून जर्मीम संधारण्यास मदत होते.

बिजप्रक्रियेचे फायदे: १) जमिनीतुव बियाणाद्वारे पसरणारया रोगांच पारधर्पन तात्काळ घेण्ये २) विग्राहामा

व जोमदारपणे वाढतात. ४) पिकाच्च
उत्पादनात वाढ होते. ५) कमी खच
रोग प्रतिबंधात्मकउपाय करून पेरा
करता येते. जिवाणु संवर्धकाचा
बिजप्रक्रिया २५० ग्रॅम जीवा
संवर्धकाचे पाकिट १० ते १५ किलो
बियाण्यास वापराने १ लिटर गा
पाण्यात १२५ ग्रॅम गुळ टाकुन द्राव
तयार करावे. द्रावण थंड झाल्याव
त्यामध्ये २५० ग्रॅम जीवाणु संवर्ध
टाकुन बियाण्यास हल्लुवारपणे लावा
किंवा जीवाणु संवर्धकाचा ले
बियाण्यावर समप्रमाणात बसेल
बियाण्याचा पृष्ठभाग (साल) खरा
होणार नाही याची काळजी घ्याव
बियाणे ओलसर करून जीवाणु संवर्ध
करणारे जिवाणु बियाण्यास चौलावे
नंतर बियाणे सावलीत स्वच्छ कागदात
मक्कावे राष्ट्री लिंगार्किया केलेले

त्यामुळे जमिनीतुन सेंत्रीय पदार्थ कुजा
जमीन सुधारण्यास मदत होते.

जीवाणू संवर्धन द्विप्रक्रियेबाबतची दक्षता : जीवाणू संवर्धन किंटिकीटकनाशकाची प्रक्रिया केल्यानं करण्यात यावी. जीवाणू संवर्धन लावण्यापुर्वी जर बियाण्य किटकनाशकाचे, बुरशीनाशके जंतुनाशकाचे इ. लावलेले असर्त तर जीवाणू संवर्धन नेहमीपेक्षा दीड जास्त प्रमाणात लावावे. रायझोबिस्ट जीवाणू संवर्धनाची प्रक्रिया पाकीटा नमुद केलेल्या विशिष्ट पिकाच्या समुहास करावी(एकदल, द्विदल, व्यापारी पिके). ट्रायकोडर्मा जैविक बुरशीनाशक सोबत रायझोबिस्ट अझोटेबॅक्टर, स्फुरद विरधलण्ठारे जीवाणू संवर्धनाची द्विप्रक्रिया

पर्यावरणाचे नुकसान टाळण्यासाठी बांबू लागवडीस प्राधान्य द्यावे

पुणे : जागतिक तापमानवाढीमुळे हवामान बदलाचा गंभीर प्रश्न निर्माण होत आहे. या पाश्वर्भूमीवर पर्यावरणाचे नुकसान टाळण्यासाठी बांबू लागवडीस प्राधान्य द्यावे आणि मोठ्या प्रमाणावर बांबूची लागवड करावी, असे आवाहन पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभागाचे प्रधान सचिव प्रविण दराडे यांनी केले. मनरेगा अंतर्गत बांबू व फल्बाग लागवड कार्यक्रम राबविण्यासाठी विधान भवन येथे पुणे विभागातील विविध विभागांचे अधिकारी आणि स्वयंसेवी संस्थांच्या पदाधिकारी यांच्यासाठी आयोजित कार्यशाळेत ते बोलत होते. याचेळी विभागीय आयुक्त डॉ. चंद्रकांत पुलकुंडवार, मनरेगा महासंचालक नंदकुमार, मनरेगा आयुक्त अजय गुल्हाणे, जिल्हाधिकारी डॉ. सुहास दिवसे, कुमार आशिर्वाद, राजा दयानिधी, जिंतेंद्र इडी, अपर नित्याधिकारी मंत्रज्ञ शिंगे, गो-जनाम द्वारा गो-जना

उपायुक्त वैशाली इंदाणी ऊंटवाल, विभागीय कृषी सहसन्चालक रसिक नाईकवाडी, बी.जी.बिराजदार आदी उपस्थित होते.

श्री.दराडे म्हणाले की, बांबू ही दीर्घकालीन आणि सदाहरित वनस्पती असून लागवडीचा खर्च कमी असल्याने शेतकऱ्यांना फायदेशीर आहे. सध्या मागणीच्या तुलनेत बांबूचा पुरवठा कमी आहे. पर्यावरणपूरक विविध आकर्षक वस्तू आणि फर्निचर निर्मितीसाठी बांबूची वाढती मागणी लक्षात घेता दरवर्षी सुपरे एक लाख बांबू लागवड करण्याचे नियोजन आहे. बांबूची लागवड, त्यावरील प्रक्रिया आणि विक्री मुलभेतेने होण्यासाठी तालुकास्तरावर बांबू डेपो स्थापन करण्यात येणार आहेत. त्यासाठी समन्वय अधिकारी नेमण्यात येणार आहे. बांबू लागवडीसाठी शासनाच्यावतीने प्रतीक्षेपटर सात लापत्र मागे अनुदान देण्यात येणे असल्याची

माहिती श्री.दराडे यांनी दिली. कार्यशाळेत सहभागी झालेल्या अधिकाऱ्यांनी चंद्रपूर येथील बांबु प्रशिक्षण केंद्र आणि सिंधुर्दूर्ग जिल्हात बांबूपासामुळे निर्मिती केलेल्या वस्तु, पर्यटन केंद्राच्या ठिकाणची निवासव्यवस्था आणि तेथील बांबूचा वापर पाहण्यासाठी आवर्जन भेट द्यावी अशी सूचनानाची त्यांनी केली.

विभागीय आयुक्त डॉ.पुलकुंडवार म्हणाले विभागातील उघडे बोडके डॉगंगर तसेच गायरांनी आणि मोकळ्या जागेवर मोरक्या प्रमाणावर बांबू लागवड करावी आणि पुढील पाच वर्षे त्याची निगराणी करावी. धरणाच्या पाणलोट क्षेत्रात गायाचा साचण्याचे प्रमाण करी होण्यासाठी आर्थिक जमीनीची धूप टाळण्यासाठी मिशन मोदवर बांबू लागवड करण्याची तसेच त्यासाठी सर्व विभागांनी समन्वयाने काम करावे. जिल्हास्तरावर निवासव्यवस्था यांनी वर्त दिला

अधिकारी यांच्या समन्वयाने बांबू लागवड असंवर्धनाचे काम करावे असे त्यांनी सांगिशेतकच्यांना दीर्घ काळापर्यंत बांबूचे निश्चितप्राप्तादेन घेता येईल आणि त्यांच्या उत्पादावाढ होईल असे मनरेगा महासंचारात् श्री. नंदकुमार यांनी सांगितले. भारतात उत्पादन आणि त्यावरील प्रक्रिया उद्योगास मध्ये संधी असून शाश्वत भविष्यासाठी बांबू उत्पादावाढ करण्याची आवश्यकता असल्याचे महणाले. बांबू उत्पादन आणि प्रक्रिया, फार्मिंग निर्मिती, घरांची निर्मिती आणि उत्पादन वाढीचे नियोजित योजना तसेच बांबूचा वापर बांधण्यात आलेले बंगलूरू येथील विमाननसिंधुदूर्ग व चंद्रपूर येथील बांबू निर्मित यासबंधी सादरीकरणाद्वारे त्यांनी माहिती दिली कार्यशाळेत विभागातील वन विभाग, तिंमानाने नवीपुर अधिकारी मददाप्री द्वारा व

